

De bever krijgt internationale belangstelling. Foto Richard Witte van den Bosch.

Wereldwijde aandacht voor intrigerend zoogdier

Het vijfde internationale beversymposium

Eens in de drie jaar komen beveronderzoekers van over de hele wereld bij elkaar om over hun studie-soort te praten. In twee dagen tijd werden er 33 voordrachten gegeven en ruim dertig posters gepre-senteerd. Hier volgt een korte impressie van de interessantste presentaties.

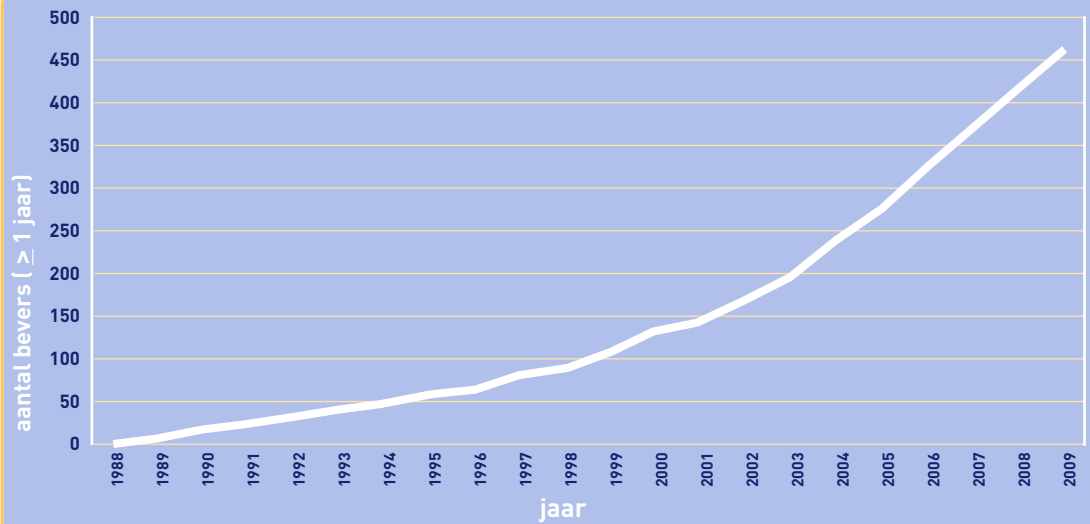
Door Vilmar Dijkstra

Na Arnhem in 2003 – georganiseerd door de Zoogdierverseniging – en Freising in 2006, was ditmaal een conferentieoord vlak bij Dubingiai in het zuidoosten van Litouwen aan de beurt. Het 5th International Beaver Symposium werd hier gehouden, van 20 tot en met 23 september 2009. Een groot deel van de ruim honderd deelnemers had zich op de vooravond van het symposium verzameld op het vliegveld van Vilnius om gezamenlijk de conferentiebus te nemen. Dat leverde al de eerste harte-

lijke 'Wiedereinigungs-scenes' op, aangezien veel 'bevermensen' elkaar enkel op deze bijeenkomsten zien.

Fossiele bevers Natalia Rybczynski uit Canada onderzocht bij verschillende vroege beverachtigen de ontstaansgeschiedenis van eigenschappen die we nu zo goed kennen bij de twee huidige beversorten: de Europese bever (*Castor fiber*) en de Noord-Amerikaanse bever (*Castor canadensis*). Aan de hand van de ontwik-

keling van de achterpoten kon achterhaald worden dat de beverachtigen minimaal 23 miljoen jaar geleden het ruime sop kozen. Karakteristieken van de staartwervels laten verder zien dat alleen het geslacht *Castor* een brede platte staart heeft. Filmbeelden toonden duidelijk dat de staart wordt gebruikt voor de voortstuwing op het moment dat de achterpoten naar voren gaan. In Noord-Amerika is een opgraving bezig van de beverachtige 'Dipoides' (die drie à vijf miljoen jaar geleden leefde),

Tabel 1 Aantalontwikkeling van de bever in Nederland in de periode 1988-2009 (alleen dieren van minimaal 1 jaar oud)

waarbij mogelijk resten van dammen aanwezig zijn. Indien dit bevestigd wordt, dan is het vermogen om dammen te bouwen waarschijnlijk minimaal 23 miljoen jaar oud, wat ook ongeveer de ouderdom is van de gezamenlijke voorouder van de geslachten *Dipoides* en *Castor*.

Daily Diary Een ander inspirerende presentatie werd gehouden door Patricia Graf. Deze Oostenrijkse studente bestudeerde in Noorwegen beavers met behulp van een apparaatje dat de driedimensionale bewegingen in een datalogger vastlegt (Daily Diary). Het apparaatje werd daarvoor op de rug van de bever geplakt. Via de vastgelegde bewegingen kon deels achterhaald worden welk gedrag wanneer en hoe lang werd verricht, een techniek die in volle ontwikkeling is. Op basis van onderzoek met beavers in gevangenschap gaat men in de toekomst betere programma's schrijven om de brij van opgeslagen gegevens goed te vertalen naar het werkelijke gedrag. Een beperking die nu nog be-

staat is de geringe opslagcapaciteit van de dataloggers: na een maand is het geheugen vol.

Populatieontwikkeling Jurj Ramon vertelde over de herintroductie van beavers in Roemenië. In de periode 1998-2003 werden 191 beavers uitgezet. Een aantal van deze dieren kon via op de staart geplakte zenders gevolgd worden en dat wees uit dat ze kleine territoria gebruikten van circa 1,5 km oeverlengte. Inmiddels wordt de populatie geschat op circa 650 beavers. Ter vergelijking: in Nederland zijn in de periode 1988-2000 in totaal ruim 150 beavers uitgezet; we schatten de populatie nu op ongeveer 450 beavers van minimaal één jaar oud, wat inclusief de jongen overeenkomt met ongeveer 600-650 beavers. Het verloop van de Nederlandse verspreiding en populatieontwikkeling werd op het symposium gepresenteerd via een poster van de Zoogdierverseniging. Ook in andere landen waar beavers zijn uitgezet gaat het goed. Zo vertelde Christof

Angst uit Zwitserland dat de herintroductie daar aanvankelijk moeizaam verliep. Nu de startproblemen achter de rug zijn, is de verspreiding de laatste vijftien jaar vervijfvoudigd en leven er ongeveer 1.600 beavers, waarvan 95 procent onder de 700 m hoogte voorkomt.

Invloed op het ecosysteem Alius Ulevicius presenteerde gegevens over het graafvermogen van beavers. In Litouwen leggen beavers gemiddeld 800 m aan beverkanaaltjes in hun territorium aan. Deze worden gegraven om van waterlopen en meertjes veilig via het water naar belangrijke voedselplekken te zwemmen. Ze zorgen voor een aanzienlijke toename in de oeverlengte en worden door verschillende organismen gebruikt als leefgebied. Het gemiddeld aantal holen per km oeverlengte kon oplopen tot dertig, wat overeenkwam met een gemiddelde grondverplaatsing van 30 m³ per km oeverlengte. Een presentatie van de Wit-Russische on-

Links: veldbezoek op de laatste dag van het symposium. Foto Christof Angst

Rechts: een zogenaamde Beaver Deceiver, hier geplaatst voor een duiker die onder de weg doorloopt. Foto Skip Lisle

Veranderend landschap door de aanwezigheid van bevers: naast het omvallen door bevervraat sterven ook veel bomen door de verandering van het waterpeil, wat weer goed is voor amfibieën en libellen. Foto Hans Huitema.

derzoeker Vadim Sidorovich liet zien dat dagrustplaatsen en burchten vaak ook gebruikt worden door andere soorten, zoals otter (*Lutra lutra*), Europese en Amerikaanse nerts (*Mustela lutreola* en *M. vison*), bunzing (*M. putorius*), hermelijn (*M. erminea*) en boommarter (*Martes martes*). Verder vond hij een positief verband tussen hoge dichtheden aan bevers en hoge dichtheden aan otters.

Beverbeheer De Schotse beveruitzetting beet de spits af. Deze uitzetting vond plaats in het voorjaar van 2009 in de vorm van een proef van vijf jaar. Bij negatieve ervaringen worden de bevers weer weggevangen. Er was zelfs zoveel over te vertellen dat er twee voordrachten aan te pas kwamen. Helaas ging het vooral over alle moeilijkheden die men tegenkwam voordat er werkelijk kon uitgezet worden ('pre-beaver management'). Op het beversymposium in 2000 in Polen presenteerde Martin Gaywood voor het eerst vol goede moed de al vergevorderde plannen voor de beveruitzettingen in Schotland. Dat deed hij in 2003 in Arnhem nog eens dunnetjes over. In de loop der jaren werd het voor hem waarschijnlijk een frustrerende bezigheid. Het grootste probleem is dat er een sterke visserijlobby is, die liever geen bevers ziet vanwege de (onterechte) angst die men heeft voor een eventuele negatieve invloed op het voorkomen van zalm in de Schotse rivieren. Er gaan zelfs geruchten dat een consultant naar Zweden werd gestuurd om te achterhalen of bevers echt

geen vis eten. Dit alles heeft er voor gezorgd dat inmiddels 1,9 miljoen euro werd uitgegeven, terwijl er momenteel slechts tien bevers in het wild rondzwemmen. Een belangrijke kostenpost was onder meer de verplichting om de bevers zes maanden in quarantaine te houden, wat overigens vijf bevers het leven heeft gekost. In mei 2010 moet nog een familie worden uitgezet.

Het begeleidende onderzoek ziet er veelbelovend uit en bevat onder andere onderzoek naar de invloed op otters, vissen, insecten, hydrologie, archeologie en volksgezondheid. Geïnteresseerden blijven op de hoogte via de regelmatige tussenrapportages op www.snh.org.uk/scottishbeavertrial. Er waren ook enkele presentaties die beheer na succesvolle herintroductie als onderwerp hadden. Verschillende presentaties waren gericht op het oplossen van problemen via technische maatregelen, zoals plaatsing van de zogenaamde 'Beaver Deceivers' die de problemen ten gevolge van dammenbouw beperken zonder de dam te verwijderen[zie foto].

Hoe je het ook wendt of keert, vroeg of laat botsen plaatselijk de belangen tussen mensen en bevers. In een aantal landen/deelstaten is men inmiddels tot afschot of wegvangen van bevers overgegaan wanneer er problemen optreden die niet of moeilijk op te lossen zijn. Of dit te zijner tijd ook het geval zal zijn in Nederland en Vlaanderen is niet uit te sluiten. Maar misschien bestaan er tegen de tijd dat er hier sprake is van een hoge populatiedichtheid met de bijkomende kleine en grotere pro-

blemen, nieuwe technieken die afschot overbodig maken.

Posters en Canadezen De meest opvallende poster was voor mij wel een Luxemburgse, waarop tot mijn grote schrik te lezen was dat DNA-onderzoek aangetoond heeft dat er in West-Duitsland (zuidelijke Eifel), Luxemburg en Wallonië (vlakbij de Luxemburgse grens) Noord-Amerikaanse bevers leven. Deze dieren zijn mogelijk afkomstig uit de dierentuin in Prüm. Aanvullend DNA-onderzoek moet uitwijzen hoever deze populatie zich ondertussen uitgebreid heeft en ook meer informatie verschaffen over haar herkomst. Aangezien deze Noord-Amerikaanse bevers niet heel ver van Nederland en Vlaanderen leven, is het ook voor ons van belang om deze situatie te volgen.

Veldbezoek Op de laatste dag werd in het veld een aantal beverlocaties bezocht. Daarbij toonde men ons enkele fantastische sites waar bevers door het bouwen van dammen een deel van het bos lieten afsterven. Het wemelde er van de amfibieën en libellen. In het voorjaar moet dit werkelijk een paradijs zijn!

Vilmar Dijkstra, Zoogdierverseniging
vilmar.dijkstra@zoogdierverseniging.nl

Om alvast in de agenda te zetten: in 2012 vindt het 6th International Beaver Symposium plaats in Kroatië.